

DEN NYA VÄRLDSEKONOMIN

Maria Persson

*Makro 2026 – Ekonomiska beslut i en ny
tid*

Stockholm, 18 augusti, 2026

SCHOOL OF
ECONOMICS AND
MANAGEMENT

“Tariffs are the greatest thing ever invented”

- *Präsidentkandidat Donald Trump, i Flint, Michigan, sept. 2024.*

PRESENTATIONEN I ETT NÖTSKAL

- Traditionellt (antas) handelspolitik ha ekonomiska syften.
- Med en förändrad värld och världsekonomi så får handelspolitiken en allt tydligare koppling till geoekonomiska mål.
- En bidragande, men klart underdiskuterad, orsak till detta är krisen för det multilaterala handelssystemet.

AGENDA

1. Introduktion av begreppet "geoekonomi"
2. Handelspolitik som ett geoekonomiskt instrument (och bortom)
3. Kontext: Krisen för det multilaterala handelssystemet

1. VAD ÄR GEOEKONOMI?

VAD ÄR GEOEKONOMI?

- "Nytt" fält inom NEK (men statsvetare och forskare inom internationella relationer har länge studerat samma frågor).
- Mohr och Trebesch (2025):
 - Geoeconomics "[e]xamines the links between geopolitics and economics".
 - "[C]oncerned with how international political rivalry (including war) shapes economic policies and outcomes—and vice versa".

VAD ÄR GEOEKONOMI?

- Mohr och Trebesch (2025) identifierar fem olika forskningsfält:

1. Geoekonomiska policyinstrument
2. Geopolitik och handel
3. Geopolitik och internationell finans: Valutor och kapitalflöden
4. Geopolitisk risk och nationell ekonomi
5. Krigsekonomi

GEOEKONOMISKA POLICYINSTRUMENT

1. Sanktioner
2. Embargon och blockader
3. Tullar och handelsavtal
4. Export- och investeringsrestriktioner
5. Sabotage, spioneri och cyberattacker
6. Bistånd

GEOPOLITIK OCH HANDEL

Exempel på litteraturer:

1. Fragmentering

- Relaterat till litteraturen om en "backlash to globalization"
- Empiriska tendenser till "friendshoring". Handelsflöden omorienteras längs geopolitiska linjer.

2. Globala värdekedjor

- Geopolitiska risker för värdekedjorna

2. HANDELSPOLITIK SOM ETT GEOPOLITISKT INSTRUMENT

TRADITIONELLA SYFTEN MED TULLAR

1. Förbättra “terms-of-trade”
 - Stora länder kan pressa ner priset på sin importvara.
 - Teoretiskt giltigt.
 - Relevant enbart för vissa länder.
2. Att skydda inhemska producenter från konkurrens ifrån omvärlden.
 - a) Prioritera producenter över konsumenter (dvs omfördela resurser)
 - b) Arbetsmarknadsskäl: skydda jobb.
 - c) Öka resiliens
 - I alla fallen accepterar man att ekonomin som helhet skadas.

TRUMPS EKONOMISKA MÅL MED TULLAR

1. Att ta in tullintäkter
 - Mycket ovanligt mål i utvecklade ekonomier!
 - Trump vill ersätta inkomstskatt med tullintäkter – en mycket regressiv skatteväxling.
 2. Pressa företag att flytta sin produktion till USA.
 - Teoretiskt sett möjligt.
 - Handelspolitiska osäkerheten gör det svårt.
 3. Minska USA *bilateral*a handelsunderskott.
 - Igen: Ger mindre mening ur handelsteoretiskt perspektiv.
- (Notera: De ekonomiska målen antyder *permanenta* tullar.)

GEOEKONOMISKA SYFTEN MED TULLAR?

Några exempel:

- Påverka andra länders politik: sanktioner
- Resiliens, säkerställa försörjningskedja av centrala varor (eller tjänster)
 - Friendshoring, eller bygga allianser med hjälp av handelsavtal
- Hindra andra länder få centrala varor (med militära eller ekonomiska syften)
- Osv.
- Det centrala: Accepterar någon form av avvikelse från ekonomisk effektivitet.
- Också: Geoekonomiska tullar är sällan permanenta!

EMPIRISKA EXEMPEL

NIKKEI Asia

trending ▾ Business ▾ Markets ▾ Tech ▾ Politics ▾ Economy ▾ Features ▾ Opinion ▾ Life & Arts ▾ Watch & Listen

WE RECOMMEND

Analysis: Xi Jinping shows signs of worry ahead of...

Zelenskyy says up to 50,000 North Korean troops to be...

Taiwan condemns 'dangerous' planned...

Hitachi new bu

MATERIALS

China rare-earth exports to Japan, US plunge after restrictions

January-June shipments to Japan halved as data shows scale of Beijing's pressure tactics

A rare earth mine in Jiangxi province. Beijing is using rare earths, of which it accounts for about 70% of global production, to ratchet up pressure on other countries. © Reuters

KENTARO SHIOZAKI
August 8, 2025 06:00 JST

EMPIRISKA EXEMPEL

 ALJAZEERA

News ▾ Middle East Explained Sport Opinion Video More ▾

Economy | Business and Economy

Oil prices rise as attacks dent hopes for Strait of Hormuz reopening

Brent crude climbs as renewed violence dampens hopes for a return to stability in energy markets.

 Listen (3 mins) Save Share Add Al Jazeera on Google

Vessels are seen in the Strait of Hormuz, off the port city of Bandar Abbas, in southern Iran, on August 10, 2026 [Atta Kenare/AFP]

 By **John Power**

12 Aug 2026

EMPIRISKA EXEMPEL

DAGENS NYHETER.

Nyheter Sverige Världen Ekonomi Kultur Sport Klimatet Ledars

VÄRLDEN

Klart: Nya EU-sanktioner mot Ryssland

Publicerad 2026-07-23

EMPIRISKA EXEMPEL

World ▾ Business ▾ Markets ▾ Sustainability ▾ Legal ▾ Commentary ▾ Technology ▾

EU and India will formally sign free trade deal by end-2026, says EU chief

By Reuters

June 17, 2026 3:06 PM GMT+2 · Updated June 17, 2026

Indian Prime Minister Narendra Modi, European Council President Antonio Costa and European Commission President Ursula von der Leyen hold a joint press statement at the Hyderabad House in New Delhi, India, January 27, 2026. REUTERS/Altaf Hussain/File Photo [Purchase Licensing Rights](#)

EMPIRISKA EXEMPEL

Bloomberg

● [Live TV](#) [Markets](#) ▾ [Economics](#) [Industries](#) [Tech](#) [Politics](#) [Businessweek](#) [Opinion](#) [More](#) ▾

Trump's Second Term: [Business Empire](#) | [Tariffs](#) | [Lisa Cook](#) | [Trump Versus Powell](#) | [Venezuela](#) | [Jeffrey Epstein](#)

Newsletter
Morning Briefing
Asia

Trump Threatens Denmark With Tariffs Over Greenland

ECONOMY

EU trade 'bazooka' back on the table, as Greenland tariff threat blows up US deal

French President Emmanuel Macron will ask the EU to activate its Anti-Coercion Instrument if new US tariffs materialise

Sofia Sanchez Manzanaro [Euractiv](#)

(Sidospår: Trumps tullar har inte bara ekonomiska eller geoekonomiska mål...)

EMPIRISKA EXEMPEL

TRUMPS SYN PÅ HANDEL

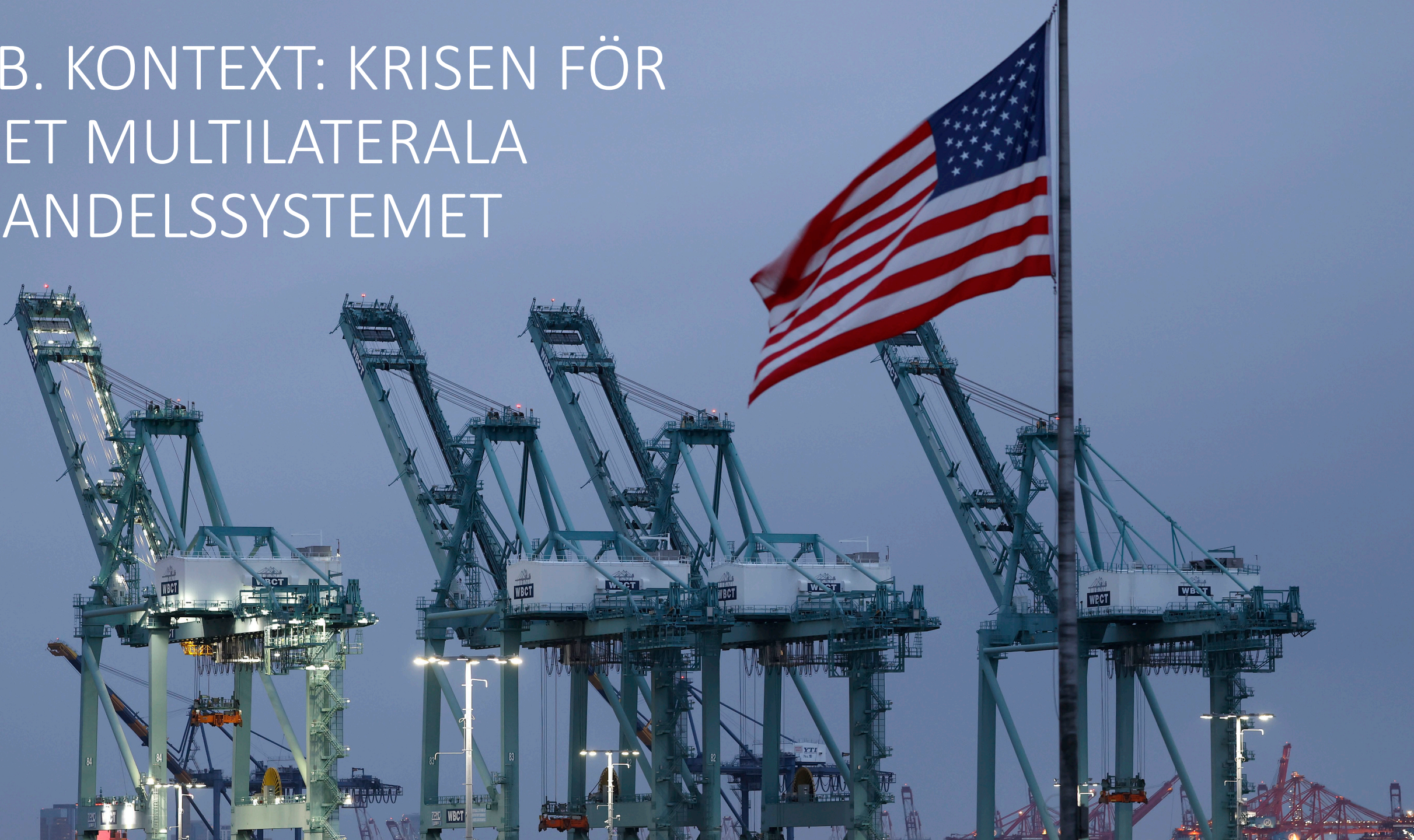
- Trump har upprepade gånger uttryckt ilska över vad han ser som andra länders orättvisa behandlande av USA.
- "Orättvist behandlande" – landet har ett bilateralt varuhandelsöverskott med USA.
- Exempel: Trump i april 2025 angående handel med EU:
 - "They don't take our cars. They don't take our food products. They don't take anything. And we take their cars: Mercedes, Volkswagen, BMW. You know, we take their millions of cars. They take no cars. They don't take our farm product. They don't take anything."
- Exempel: Citat från President Trumps tal på "Liberation Day":
 - **"For decades, our country has been looted, pillaged, raped and plundered by nations near and far, both friend and foe alike".**

TULLAR SOM STRAFF

För Trump tycks en aggressiv handelspolitik också fylla en symbolisk funktion, som straff för uppleva oförrätter (Richard Baldwin kallar detta *grievance-based goals*)

- Grundidé: USA har behandlats orättvist, med växande handelsunderskott. Genom tullar kommer USA nu att få upprättelse, och resten av världen kommer att drabbas.
- *Notera:* Försvårar förhandlingar! Det antyder att Trump kan nöja sig med symboliska segrar, men också att förhandlingarna utgår från en asymmetrisk situation där andra länder måste betala en "tribut" till USA, snarare än ett ömsesidigt utbyte av eftergifter.

2B. KONTEXT: KRISEN FÖR DET MULTILATERALA HANDELSSYSTEMET

INTRO

- Varför har handelspolitiken fått en så tydligt geoekonomisk roll?
- Några bidragande faktorer:
 - Världen har genuint förändrats geopolitiskt
 - Globaliseringen har gjort oss mer beroende av handel =>
 - Vi är mer sårbara för störningar i värde- och leveranskedjorna
 - Handelspolitiken blir samtidigt ett starkare vapen
 - Trump
- En mindre välkänd orsak: Det multilaterala handelssystemet är i kris.

WTO:S TRE ROLLER

WTO ska vara:

1. Ett förhandlingsforum för att sänka handelshinder brett
2. Ett forum för att lösa handelskonflikter
3. Ett regelsystem som disciplinerar hur handelspolitik får användas

SYSTEMET HAR HISTORISKT FUNGERAT VÄL

- Efter 2:a världskriget har GATT, senare WTO, löst dessa uppgifter.
 1. Genom upprepade, breda handelsrundor har globala handelshinder sänkts dramatiskt.
 2. Sedan WTO skapades 1995 har konflikter lösts effektivt.
 3. Regelverk för varuhandel (GATT) och senare tjänstehandel (GATS) och immaterialrätt (TRIPS) har skapats, och följts.
- Men... nu är det multilaterala handelssystemet i djup kris.

FÖRSTA KRISEN

- GATT/WTO har varit *för* framgångsrikt!
- Alla länder vill vara med, vilket gjort att gruppen medlemsländer nu är mycket heterogen och representerar väldigt olika intressen.
- Beslut tas med konsensus i WTO => Alltför skilda intressen omöjliggör nya beslut om multilateral liberalisering.
- Senaste stora beslutet som fattades var 1994 när WTO skapades!
- WTO kan inte längre erbjuda global handelsliberalisering.

ANDRA KRISEN

- USA blockerar utnämmandet av domare till den högsta instansen av WTO:s tvistelösningsorgan.
- Svåra konflikter kan inte längre hanteras.

TREDJE KRISEN

- Till skillnad från de två första kriserna är den tredje krisen genuint ny, och direkt kopplad till President Trump.
- USA struntar nu öppet i att följa WTO:s regler.
- Varför ska då andra länder göra det?

POLITICO

[sis](#) [EU-US relations](#) [War in Ukraine](#) [Newsletters](#) [Podcasts](#) [Poll of Polls](#) [Policy news](#) [Events](#)

EU concedes trade deal with Trump falls short of WTO rules

The EU-U.S. deal has been criticized for undermining rules-based trade and the bloc's multilateral commitments.

[▶ LISTEN](#) [COPY LINK](#) [✉](#) [X](#) [WhatsApp](#) [Print](#)

"We have to accept that, at this stage, the agreement does not fulfill the conditions of article XXIV," Sabine Weyand told trade lawmakers. | Olivier Matthys/EPA

SEPTEMBER 24, 2025 7:10 PM CET
BY CAMILLE GUIS

SLUTSATS

- Det multilaterala handelssystemet – som under många decennier tjänat världen väl – är i en djup systemkris, och kan inte lösa sina tre huvuduppgifter.

SLUTSATS

- Implikationer
 - Handelsliberalisering måste ske regionalt, bilateralt eller unilateralt, dvs inte längre icke-diskriminerande
 - Handelspolitiska konflikter måste lösas på ad hoc-basis.
 - Vi kan inte längre räkna med ett förutsägbart, regelbaserat användande av handelspolitik.
- **Handelspolitik blir mycket tydligare ett geoekonomiskt instrument.**

ÖVERGRIPANDE SLUTSATS

ÖVERGRIPANDE SLUTSATS

- I den nya världsekonomin är handel och geoekonomiska frågor intimt sammanbundna.
- Vi kan inte (längre) analysera användandet av handelspolitik ur ett rent ekonomiskt perspektiv.
- Finns inget som tyder på att vi står inför ett trendbrott där de geoekonomiska dimensionerna blir mindre viktiga – snarare tvärtom.